

ДО РОБОТОДАВЦІВ

Серед багатьох сьогоднішніх роботодавців ми згадуємо одного члена АА, котрий провів значну частину свого життя у світі великого бізнесу. Він наймав і звільняв сотні людей. Він знає алкоголіків з точки зору роботодавця. Його теперішні погляди повинні стати надзвичайно корисними для ділових людей всюди.

Але дозвольте йому самому розповісти вам:

Колись я був заступником керівника відділу корпорації, в якому працювало 6600 чоловік. Одного дня моя секретарка прийшла і сказала, що пан Б. наполягає на розмові зі мною. Я сказав їй, щоб переказала, що це мене не цікавить. Кілька разів я попереджав його, що у нього залишається останній шанс. Невдовзі після цього він дзвонив мені з Гартфорда два дні поспіль, такий п'яний, що ледь міг говорити. Я сказав йому, що він звільнений — остаточно і назавжди.

Моя секретарка повернулася назад і сказала, що біля телефону не пан Б., а його брат, і він хоче щось мені повідомити. Я все ще сподівався почути благання про милосердя, але почув у слухавці наступні слова : «Я лише хотів сказати вам, що минулої суботи Пол вистрибнув з вікна готелю у Гартфорді. Він залишив нам записку, в якій сказано, що ви були найкращим начальником з тих, що він мав, і що ви ні в чому не винні».

Іншого разу, коли я відкривав листа, що лежав на моєму столі, з нього випала газетна вирізка. Це був некролог про смерть одного з найкращих моїх працівників. Після двотижневого запою він натиснув пальцем ноги на курок зарядженої рушниць — її дуло було у нього в роті. Шість тижнів тому я звільнив його за пиття.

Ще один випадок: жіночий голос було ледве чути по телефону з Вірджинії. Жінка хотіла знати, чи ще дійсна страховка її чоловіка. Чотири дні тому він повісився у сараї для дров. Мені прийшлося звільнити його через пиття, хоча був він дуже здібним, моторним і одним із найкращих організаторів, яких мені доводилося знати.

Так пішли з цього світу три надзвичайні чоловіки через те, що тоді я не розумів алкоголізму так, як розумію його зараз. Яка іронія — я сам став алкоголіком! І якби не втручання знаючої людини, то я міг би піти по їх слідах. Моє падіння коштувало бізнесовій громаді багато тисяч доларів, бо, щоб підготувати людину до керівної посади, потрібні неабиякі кошти. Такі збитки і надалі не зменшуються. Ми думаємо, що в бізнесовій сфері часто виникають такі ситуації, яким можна було б зарадити, якби всі краще це розуміли.

Майже кожний сучасний роботодавець відчуває моральну відповідальність за благополуччя своїх працівників і намагається виконувати ці обов'язки. Легко зрозуміти, що він не завжди чинив так по відношенню до алкоголіка. Для нього алкоголік часто здавався дурнем найвищого класу. Роботодавець іноді тримав такого чоловіка набагато довше, ніж було б розумним тому, що працівник мав якісь особливі здібності чи через сильну особисту прихильність до алкоголіка. Деякі роботодавці пробували усі відомі засоби. Лише у кількох випадках їм бракувало терпеливості і терпимості. І ми, ті хто використовували цих найкращих роботодавців, навряд чи могли звинувачувати їх, якщо вони були різкими по відношенню до нас.

Ось типовий приклад: службовець одного з найбільших банків Америки знає, що я більше не п'ю. Одного дня він розказав мені про керівника цього банку, котрий, судячи з його опису, безсумнівно був алкоголіком. Мені здалося це нагодою допомогти, отже я дві години говорив службовцеві про хворобу алкоголізм, і описав її симптоми і наслідки як найкраще я міг. Він прокоментував: «Дуже цікаво. Але я впевнений, що цей чоловік покінчив з питтям. Він щойно повернувся з тримісячної перерви, пройшов курс лікування, гарно виглядає і, щоб завершити справу, рада директорів сказала йому, що це його останній шанс».

Єдину відповідь, яку я міг дати, було те, що якщо цей чоловік дотримуватиметься такої самої схеми, то він піде у ще більший запій, ніж будь-коли. Я відчув, що це неминуче і задумався — чи банк чинив з ним несправедливо. Чому б не звести його з людьми з нашої алкогольної компанії? У нього міг би з'явитися шанс. Я підкреслив, що впродовж трьох років взагалі нічого не пив, і при тому постійно стикаючись із труднощами, які заставили б дев'ятьох із десяти чоловіків пити по-чорному. Чому б, принаймні, не дати йому можливості вислухати мою історію? «О, ні, — сказав мій приятель, — цей хлопець або покінчив з алкоголем, або залишається без роботи. Якщо він має силу волі і мужність такі, як у тебе, то він зазнає успіху».

Мені хотілося звести руки у розчаруванні, бо я побачив, що не зміг допомогти зрозуміти це своєму банківському приятелю. Він просто не міг повірити, що його брат-чиновник страждає від серйозної хвороби. Нічого не лишалося, як чекати.

Незабаром цей чоловік запив і був звільнений. Після його звільнення ми зв'язалися з ним. Без зайвої суєти він прийняв принципи і процедуру, які допомогли нам. Безсумнівно, зараз він на шляху до одужання. Мені цей випадок показує відсутність розуміння того, що насправді турбує алкоголіка, і брак знання відносно того, яку роль роботодавці могли б також відігравати собі на користь у порятунку своїх хворих працівників.

Якщо ви бажаєте допомогти, то можливо було б добре не звертати уваги на своє пиття чи не-пиття. Незважаючи на те, чи багато ви п'єте, чи помірно, чи взагалі не п'єте, у вас можуть бути досить непорушні погляди, чи навіть упередження. Ті, хто п'ють помірно, можуть бути більш роздратованими алкоголіком, ніж той, хто зовсім не п'є. П'ючи час від часу і розуміючи свої власні реакції, ви можливо станете досить впевненими щодо багатьох речей стосовно алкоголіка, які не завжди є вірними. Як людина, що п'є помірно, ви можете пити або не пити. Коли ви тільки забажаєте, ви можете контролювати своє пиття. Увечері ви можете трохи випити, прокинутися рано, струснути своєю головою і зайнятися своїми справами. Для вас алкоголь не являється справжньою проблемою. Ви не можете зрозуміти, чому він може бути проблемою для когось іншого, за винятком безхребетних і дурних.

Коли маєш справу з алкоголіком, може виникати природне роздратування від того, що людина може бути такою слабкою, дурною, безвідповідальною. Навіть коли ви краще зрозумієте цю хворобу, ви можете відчуття як це почуття зростає.

Погляд на алкоголіка у вашій організації багато що прояснить. Хіба зазвичай він не є дуже здібним, кмітливим, творчим і приємним? Хіба він не працює тяжко і хіба він не справляється із своїми завданнями, коли тверезий? Якби він мав ці риси і не пив, то чи не варто було б його затримати? Чи слід відноситися до нього нарівні з іншими хворими працівниками? Чи вартий він того, щоб його рятувати? Якщо ваше рішення — так, незалежно, чи причина є гуманітарною, чи діловою, чи одна і друга, тоді наступні пропозиції можуть допомогти.

Чи можете ви відкинути почуття, що маєте справу лише зі звичкою, впертістю або слабкою волею? Якщо це представляє труднощі, то, можливо, слід було б перечитати розділи другий і третій, де детально описана алкогольна хвороба. Ви, як бізнесмен, захочете розібратися у чому суть, поки будете обмірковувати результат. Якщо ви погоджуєтеся з тим, що ваш працівник хворий, то чи можна простити його за те, що він зробив у минулому? Чи можна забути його колишні безглуздя? Чи можна зрозуміти, що він став жертвою хибного мислення, спричиненого безпосередньою дією алкоголю на його мозок?

Я добре пам'ятаю шок, який я отримав, коли відомий лікар у Чикаго сказав мені про випадки, коли тиск спинномозкової рідини фактично прорвав мозок. Не диво, що алкоголік є дивно ірраціональний. Хто б не був — з таким хворим розумом? Нормальні питущі не є настільки ураженими і також не розуміють відхилень алкоголіка.

Ймовірно, ваш працівник намагався приховати ряд неприємних ситуацій, часом досить складних. Вони можуть бути навіть огидними. Можливо, вам буде важко зрозуміти, як такий порядний на вигляд хлопець може таке робити. Але ці неприємні ситуації, якими б тяжкими вони не були, звичайно можна пояснити ненормальною дією алкоголю на його розум. Будучи іноді зразком чесності у нормальному стані, під час або після запою, алкоголік творить неймовірні речі. Згодом він відчує почуття

жахливої відрази. Майже завжди такі витівки означають не що інше, як тимчасовий стан.

Це не означає, що всі алкоголіки чесні і правильні, коли не п'ють. Звичайно ж, це не так, і ці люди часто можуть нав'язуватися вам. Дивлячись на вашу спробу зрозуміти і допомогти, деякі люди будуть намагатися скористатися з вашої доброти. Якщо ви впевнені, що ваш працівник не хоче припинити пити, то його можна все ж таки звільнити, і чим швидше, тим краще. Ви не робите йому добра, утримуючи його. Звільнення такої особи може стати благом для неї. Можливо, це саме той струс, якого він потребує. Я знаю, що у моєму випадку моя фірма нічого не могла б зробити, щоб зупинити мене, бо, поки мені вдавалося займати свою посаду, для мене було неможливим усвідомити, наскільки серйозною була моя ситуація. Якби мене відразу звільнили, і якби тоді вжили заходів, щоб подбати про моє ознайомлення з вирішенням, яке знаходиться у цій книжці, то, можливо, я б повернувся до них через шість місяців здоровою людиною.

Але є багато людей, які хочуть кинути пити, і ви їм можете дуже допомогти. Ваш підхід з розумінням до їхніх справ принесе велику користь.

Можливо, ви вже маєте на увазі такого чоловіка. Він хоче кинути пити і ви хочете допомогти йому, навіть якщо б це було лише доброю справою. Тепер ви знаєте більше про алкоголізм. Ви можете бачити, що ця людина розумово і фізично хвора. Ви готові не звертати уваги на її минулі вчинки. Припустимо що ваш підхід буде таким:

Скажіть, що знаєте про його пиття і що це потрібно припинити. Ви можете сказати, що цінуєте його здібності, хотіли б щоб він далі працював у вас, але він не зможе, якщо буде продовжувати пити. Тверда позиція у такий момент допомогла багатьом із нас.

Далі його можна запевнити, що у вас немає наміру повчати, моралізувати чи засуджувати; і якщо це робилося раніше, то через непорозуміння. Якщо можливо, висловіть, що не маєте до нього почуття ворожості. У цей момент, можливо, було б добре пояснити йому про хворобу алкоголізм. Скажіть, що ви вірите,

у те, що він серйозно хвора людина, і запитайте: чи хоче він одужати, будучи смертельно хворим? Ви запитуете, бо багато алкоголіків, будучи ненормальними і запамороченими речовиною не хочуть кидати пити. Але чи він хоче? Чи він зробить все необхідне, підкориться будь-чому, щоб одужати і назавжди кинути пити?

Якщо він погодиться, то чи дійсно він має такий намір, або насправді він собі думає, що обманює вас, і що після реабілітації він зможе обійтися кількома чарками час від часу? Ми віримо, що людину слід старанно перевірити з цих питань. Впевніться, що він не обманює ні себе, ні вас.

Чи згадаєте ви про цю книжку — це справа на ваш розсуд. Якщо він вагається і все ще думає, що зможе пити знову, навіть пиво, то його можна звільнити після чергового запою, який у нього, майже обов'язково відбудеться, якщо він алкоголік. Він повинен це чітко розуміти. Або ви маєте справу з людиною, яка може і таки одужуватиме, або ні. Якщо ж ні, то навіщо витрачати на нього час? Це може здаватися суворим, але зазвичай це найкращий шлях.

Побачивши, що ваша людина хоче одужати і, що вона піде на все, щоб це здійснити, ви можете запропонувати їй певний спосіб дій. Для більшості алкоголіків, котрі п'ють або тільки виходять із запою, певна кількість фізичного лікування є бажаною або навіть необхідною. Стосовно фізичного лікування, звичайно слід звернутися до вашого особистого лікаря. Незважаючи на методику, його метою є повністю очистити розум і тіло від наслідків алкоголю. В умілих руках це рідко коли займає багато часу і не є дуже дорогим. Ваша людина краще справиться, якщо вона опиниться у такому фізичному стані, у якому вона зможе просто думати і більше не мати тяги до спиртного. Якщо ви запропонуєте йому таку процедуру, то, може бути необхідним, щоб ви заплатили кошти за реабілітацію; але ми вважаємо, що слід йому дати зрозуміти, що всі ці кошти пізніше будуть утримані із його платні. Це буде кращим для нього, щоб відчувати повну відповідальність.

Якщо ваш працівник прийме вашу пропозицію, то треба підкреслити, що фізичне лікування — це дуже маленька частка

справи. Хоча ви забезпечуєте його якнайкращим медичним доглядом, - він повинен зрозуміти, що мусить пережити перелом у переконаннях. Припинення пиття вимагатиме трансформації мислення і ставлень. Всі ми були змушені поставити одужання понад усе, бо без одужання ми втратили б і сім'ю, і роботу.

Чи може у вас бути повна впевненість у його здатності одужати? Розглядаючи тему конфіденційності, чи можете ви зайняти таку позицію, що для вас це буде суто особиста справа; що його алкогольні порушення та реабілітація, яку він готується проходити, ніколи не будуть обговорюватися без його згоди? Було б добре провести довгу бесіду з ним, коли він повернеться.

Повернемося до теми даної книжки. Вона містить детальні пропозиції, за допомогою яких працівник може вирішити свою проблему. Деякі ідеї у ній є новими для вас. Можливо вам не зовсім імпонує підхід, який ми пропонуємо. Ми зовсім не пропонуємо це як остаточне слово по цій справі, але що стосується нас, то цей підхід був вдалим. Зрештою, хіба ви не шукаєте результатів скоріше, ніж методів? Хоче він того чи ні, ваш працівник дізнається гірку правду про алкоголізм. Це не завдасть йому жодної шкоди, навіть якщо він і не згодиться на цей підхід.

Ми пропонуємо вам привернути увагу лікаря, який буде піклуватися про вашого пацієнта під час реабілітації, до цієї книжки. Якщо ця книжка буде прочитана, як тільки пацієнт буде здатним, ще знаходячись у глибокій депресії, то до нього може прийти усвідомлення його стану.

Маємо надію, що лікар скаже пацієнтові правду про його стан, яким би він не був. Даючи чоловікові цю книгу, краще щоб ніхто не казав йому, що він мусить дотримуватися її порад. Чоловік мусить вирішити це для себе сам.

Звичайно, ви сподіваєтеся на те, що ваше змінене ставлення та те, що написано у цій книзі, зроблять свою справу. У деяких випадках так і станеться, а в інших — можливо й ні. Але ми думаємо, що при наполегливості з вашого боку, відсоток успіху задовольнить вас. По мірі поширення нашої роботи і зростання нашої чисельності, ми надіємося, що, можливо, вашим працівникам буде запропоновано особистий контакт з нами. Тим часом, ми переконані, що багато чого можна досягти, лише користуючись цією книгою.

Коли ваш працівник повернеться, то поговоріть з ним. Запитайте його, чи він думає, що має відповідь. Якщо він почувається відкритим до обговорення своїх проблем з вами, якщо він знає, що ви розумієте і не будете занепокоєними через будь-що, щоб він не забажав сказати, то це, ймовірно, приведе до швидкого початку.

У зв'язку з цим, чи можете ви залишатися спокійним, коли людина продовжує розповідати вам шокуючі речі? Наприклад, він може зізнатися, що роздував рахунки своїх витрат або планував переманити ваших найкращих клієнтів. Фактично, він може сказати майже будь-що, якщо він прийняв наше вирішення, яке, як вам відомо, вимагає ретельної чесності. Чи можете ви це простити, як борг, що не буде сплачений, і почати з ним по-новому? Якщо він винен вам гроші, то ви можете дійти з ним до згоди.

Якщо він розповідає про становище у сім'ї, то ви, безперечно, можете дати корисні пропозиції. Чи може він говорити з вами відверто, за умови відсутності пліток чи критики своїх колег? Цей підхід з таким працівником викличе безмежну відданість.

Найбільшими ворогами у нас, алкоголіків, є образа, ревності, заздрість, розчарування і страх. Де б люди не збиралися разом по бізнесових справах, там виникатиме суперництво, і внаслідок цього — певна кількість офісної політики. Інколи нам, алкоголікам, здається, що люди намагаються принизити нас. Часто це зовсім не так. Але іноді наше пиття буде використане проти нас.

На згадку приходить випадок, як зловмисний чоловік завжди відпускав жарти щодо подвигів алкоголіка. Таким способом він хитро розносив плітки. В іншому випадку алкоголіка відправили до шпиталю на лікування. Спочатку про це знали тільки декілька осіб, але незабаром це було розголошено на всю компанію. Звичайно, що така ситуація зменшила шанс чоловіка на одужання. Роботодавець може багато разів захищати жертву від такого виду розмов. Він не може гратися у фаворитів, але він завжди може захистити людину від непотрібних провокацій і несправедливої критики.

В цілому, алкоголіки — енергійні люди. Вони завзято працю-

ють і завзято грають. Ваш працівник повинен докласти максимальних зусиль, щоб виправитися. Будучи дещо ослабленим і зіткнувшись з потребою фізично і психічно пристосовуватися до життя без алкоголю, він може перестаратися. Можливо, ви будете змушені стримувати його бажання працювати шістнадцять годин на добу. Можливо іноді буде потрібно заохочувати його до дозвілля. Можливо він забажає багато допомагати іншим алкоголікам, і це може бути в робочий час. Виявлення розумної міри гнучкості може тут допомогти. Така робота потрібна для підтримання його тверезості.

Після того, як ваш працівник кілька місяців проживе без пиття, ви можете скористатися його послугами щодо інших працівників, що завдають вам клопотів алкоголічною поведінкою, звичайно, при умові, що вони згідні на участь третьої особи у цій ситуації. Алкоголік, котрий одужав, але займає незначну посаду, може поговорити з людиною на вищій посаді. Знаходячись на радикально іншій життєвій основі, він ніколи не використовує цю ситуацію.

Вашому працівникові можна довіряти. Тривалий досвід з виправданнями алкоголіка, звичайно, викликає підозру. Коли наступного разу його дружина подзвонить і скаже, що він хворий, ви можете зробити поспішний висновок, що він п'яний. Якщо він запив, але все ж таки намагається одужати, то він вам це скаже, навіть якщо це загрожує йому втратою роботи. Бо він знає, що мусить бути чесним, якщо хоче жити взагалі. Він буде радий знати, що ви не переживаєте про нього, не підозрюєте, а також не намагаєтесь керувати його життям, щоб захистити його від спокуси випити. Якщо він сумлінно дотримується програми одужання, то він зможе піти всюди, куди його покличе ваш бізнес.

Якщо ж він спіткнеться хоча б один раз, то ви будете змушені вирішити — звільнити його чи ні. Якщо ви впевнені, що він не ставить до цього серйозно, то, безсумнівно, вам слід його звільнити. Якщо ж, навпаки, ви впевнені, що він робить усе можливе, то може ви захочете дати йому ще один шанс. Але ви не повинні відчувати жодного зобов'язання тримати його й надалі, бо всі ваші зобов'язання вже давно сумлінно виконані.

Є ще одна річ, яку ви можете зробити. Якщо у вас велика організація, то можна дати цю книжку вашим молодшим адміністраторам. Можете сказати їм, що у вас немає суперечок з алкоголіками, які є у вашій організації. У цих молодших адміністраторів нерідко виникають нелегкі ситуації. Часто їх підлеглі є їхніми друзями. Тому, з тієї чи іншої причини, вони прикривають цих людей, сподіваючись, що справи таки підуть на покращення. Вони часто ризикують своєю власною посадою, намагаючись допомогти заядлим питущим, яких давно треба було звільнити або дати їм можливість одужати.

Прочитавши цю книжку, молодший адміністратор може підійти до такого чоловіка і сказати приблизно так: «Послухай, Ед. Ти хочеш кинути пити чи ні? Ти ставиш мене у важке становище щоразу, коли ти п'яний. Це несправедливо по відношенню до мене і до фірми. Я дещо дізнався про алкоголізм. Якщо ти алкоголік, то ти дуже хвора людина. Саме так ти поводишся. Фірма хоче допомогти тобі покінчити з цим, і якщо ти зацікавлений, то з цього є вихід. Якщо ти приймеш його, твоє минуле забудеться і про те, що ти пішов на лікування, не буде згадуватися. Але, якщо ти не можеш або таки не припиниш пити, то я думаю, що ти повинен піти з роботи».

Ваш молодший адміністратор може не погодитися з тим, що написано у цій книжці. Він не мусить і часто не повинен показувати її своєму підлеглому алкоголіку. Але, принаймні, він зрозуміє проблему і більше не буде вводитися в оману звичайними обіцянками. Він зможе зайняти чесну і справедливую позицію щодо цієї людини. У нього більше не буде причини прикривати свого працівника-алкоголіка.

Це зводиться до наступного: ніхто не повинен бути звільненим лише за те, що він алкоголік. Якщо він хоче кинути пити, то йому слід дати справжню нагоду. Якщо він не може або не хоче кинути, то його слід звільнити. Винятки трапляються рідко.

На нашу думку такий підхід досягне кількох цілей. Він дозволить реабілітувати добрих людей. У той же час ви не будете відчувати побоювань позбутися тих, хто не зможе або не кине пити. Алкоголізм може завдавати вашій організації значної

шкоди втратою часу, людей і репутації. Надіємося, що наші пропозиції допоможуть вам справитися з цими іноді серйозними ситуаціями. Ми думаємо, що діємо розсудливо, коли заохочуємо вас покласти кінець цим втратам і дати своєму цінному працівникові шанс.

Нещодавно була зустріч з віце-президентом великого промислового концерну. Він сказав: «Я дуже радий, що ви, хлопці, покінчили зі своїм питтям. Але політикою нашої компанії є не втручатися в особисті справи наших працівників. Якщо людина так багато п'є, що його робота страждає, то ми звільняємо її. Я не бачу, як ви можете нам допомогти, бо, як ви бачите, у нас нема ніякої алкогольної проблеми». Ця ж сама компанія щорічно витрачає мільйони на дослідження. Їхні виробничі витрати вираховуються до копійки. Вони мають місця для активного відпочинку. Компанія страхує своїх працівників. Вона виявляє справжнє зацікавлення до благополуччя працівників, як гуманітарне, так і стосовно роботи. Але, алкоголізм — ну, вони просто не вірять, що він у них є.

Можливо, це — типове ставлення. Ми, які всі разом бачили дуже багато бізнесового життя, принаймні з точки зору алкоголіків, не змогли не посміхнутися на цей щирий погляд цього пана. Мабуть, він би був шокований, якби знав, скільки коштів його організація втрачає через алкоголізм щороку. У цій компанії, можливо, є багато справжніх або потенційних алкоголіків. Ми віримо, що керівники великих підприємств часто мають мало уявлення про поширеність цієї проблеми. Навіть, якщо ви вважаєте, що у вашій організації немає алкогольної проблеми, можливо було б варто ще раз зазирнути у майбутнє. Ви, можливо, зробите цікаві відкриття.

Звичайно, цей розділ стосується алкоголіків, хворих і збитих з пантелику людей. Наш приятель, віце-президент, мав на увазі тих, що часто п'ють або шумно веселяться, коли випивають. Щодо них його ставлення, безперечно, відповідне, але він не відрізняє таких людей від алкоголіків.

Не треба сподіватися, що працівникові, який є алкоголіком, буде приділена надмірна кількість часу й уваги. Його не слід робити фаворитом. Чоловік, який буде одужувати, не захоче

цього. Він не буде вимогливим. Навпаки. Він буде працювати, як шалений і дякувати вам до кінця своїх днів.

Сьогодні я є власником невеликої компанії. У мене є два алкоголіки, які працюють за п'ятьох. Але чому б і ні? У них є нове ставлення і вони були врятовані від поховання заживо. Я тішився кожною хвилиною, яку витрачав, допомагаючи їм одужати.*

* Дивіться Додаток VI – Якщо ми зможемо допомогти, ми будемо раді, коли ви звернетесь до нас.